Makten & härligheten

Washington DC. *Maktens kärna, där alla tycks jobba med politik på ett eller annat sätt. Men bortom Capitol Hill och Vita huset finns också en annan sida av USA:s huvudstad.*

TEXT **FREDRIK BRÄNDSTRÖM** : FOTO **PERNILLA SJÖHOLM**

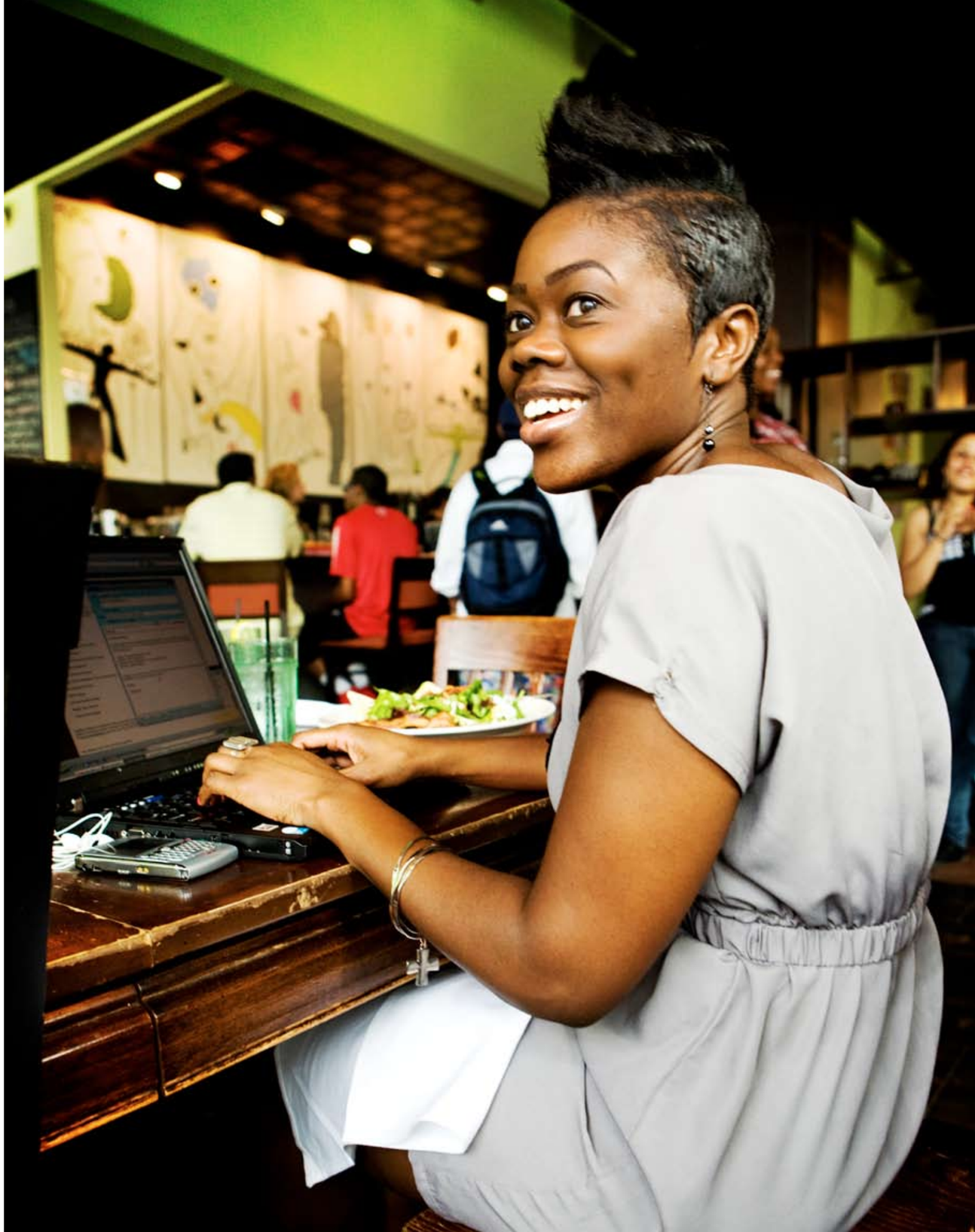

DET KÄNNS SOM JAG VARIT HÄR FÖRUT. På sätt och vis har jag också det. Det gräddvita huset på 1600 Pennsylvania Avenue har jag sett så gott som dagligen. I tidningar, på tv. Som mycket annat som man bara sett på bild blir första intrycket – »Är det inte större än så här?« Samtidigt – en av vår tids starkaste symboler. Vita huset är mer än bara ett hus.

Längs det höga stängslet utanför Vita huset står några amishmän i grova kängor, långt skägg och gabardinbyxor med hängslen, medan grupper av italienska och japanska turister stryker omkring med kameror. En tjeckisk nyhetsreporter stretchar ansiktsmusklerna inför en ny tagning.

Men innanför, på den välklippta gräsmattan, syns inget spår av liv, förutom några ekorrar som skuttar omkring bland brandgula höstlöv. Var är han, presidenten?

– Jag brukar se honom ibland, när han går genom trädgården, påstår Rajashivam, en aktivist som kämpar för tamilernas rättigheter på Sri Lanka. Trots att kriget på den lilla asiatiska ön nu tycks vara slut fortsätter han att komma hit varje dag. Liksom falungong-anhängarna, Stoppa Guantánamo-gänget och den hemlösa fredsaktivisttanten som sovit här varje natt sedan 1981 är han övertygad om att närvaron här gör skillnad, trots att människorna och länderna de kämpar för befinner sig hundratals, till och med tusentals mil härifrån. Närmare världspolitikens centrum går knappast att komma, i alla fall symboliskt.

Många fick ökat hopp efter att Barack Obama blev president. Som demokrat, och som svart, kanske han skulle ha mer förståelse för kämpande minoriteter världen över, än sina föregångare.

– Kriget är slut men tamiler diskrimineras fortfarande på Sri Lanka, och det råder brist på vatten och sjukvård. Om jag fick träffa Obama är jag säker på att han skulle lyssna. Han var den första presidenten som uppmärksammade tamilernas situation, säger Rajashivam och håller upp en skylt med texten »President Obama – yes you can save the tamils«.

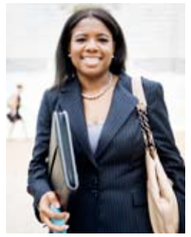

På språng!

Natt över Potomacfloden.

Linda på House of Sweden.

DET ÄR INTE BARA AKTIVISTERNA utanför Vita huset som fått ökad tillförsikt genom den nuvarande presidenten. Obama gjorde Washington DC hippt igen, är det många som säger. USA:s första svarta president spred en frisk fläkt över en stad som tidigare ansågs kall och byråkratisk.

Men nu, två år efter det banbrytande maktskiftet, har saker och ting börjat återgå till det normala igen. Det magiska skimret från kärleksyran har skingrats.

– Att få ha varit här när Obama valdes till president är hittills ett av mina starkaste minnen från min tid i DC. Han gav ny energi till staden. För en tid så kändes det som att rasmotsättningarna överbryggades, att folk kom närmare varandra, säger Linda Tocchini-Valentini som jobbar på den svenska ambassaden i det nybyggda House of Sweden i exklusiva stadsdelen Georgetown.

Hon visar mig runt i den Gert Wingårdh-ritade byggnaden med enorma glasfönster och ljusa skandinaviska färger. Vi åker upp till husets takterrass med storslagen utsikt över Potomacfloden som också är gränslinjen mellan delstaterna Virginia och Maryland. Till vänster ser man Watergatekomplexet, demokraternas högkvarter, mest känt för skandalen som slutade med att president Nixon fick avgå, i en annan politisk era.

– Den politiska andan möter man överallt i DC. Vart man än går är folk debattsugna, till och med taxichaufförerna diskuterar politik, säger hon medan två kajaker stävar ut över flodens mörkblanka vatten långt där nere.

I WASHINGTON DC BYGGS social status inte på pengar eller kändisskap. Ytterst handlar det om makt. Ju närmare presidenten och vicepresidenten, desto högre status.

– Det är en väldigt intelligent stad. Utbildningsnivån är skyhög och alla tycker att de är bäst i världen. Man stöter på en del självgoda typer, skrattar Erin som jobbar med pressfrågor för staten Wisconsin. Hon står och röker utanför sitt kontor vid Capitol Hill medan pösiga kostymer stressar uppför backen mot kongressbyggnaden, med »➤

halvdruckna Starbucks-muggar i händerna och Blackberrys tryckta mot örat.

– Samtidigt så inser de flesta att det inte finns någon anledning att skryta. Även om du gått på de bästa skolorna och känner någon mäktig person så är det inget unikt i DC. Alla har gått på bra skolor, alla känner någon viktig person.

Ju mer tid man spenderar i DC märker man att det rör sig om två städer. Å ena sidan det politiska DC, där alla tycks ha någon koppling till regeringen, Kongressen eller militären. Den del som de flesta turister kommer i kontakt med. Å andra sidan en stad där majoriteten av befolkningen är svart. *Chocolate City*, som afroamerikanerna själva kärleksfullt kallar sin stad.

En stad med klassiska amerikanska innerstadsproblem; arbetslöshet, fattigdom, droger, gängvåld. Under många år toppade staden mordstatistiken i USA. Hyllade getto-dramat *The Wire* spelades in i grannkommunen Baltimore men kunde lika gärna ha utspelat sig i DC:s fattiga områden, öster om Anacostiafloden.

Washington DC är kort och gott en segregerad stad, där chansen att lyckas är mycket mindre om man råkar födas i sydöstra DC, istället för det välbärgade nordvästra hörnet.

– Jag gillar den här dualismen som finns i DC. Kontrasterna mellan en extremt välutbildad befolkning och allt det andra, säger Don Allen som jobbar på bokhandeln och kaféet Busboys & Poets i närheten av U Street. Inne i kaféet knattrar studenter på laptops, medan kvällens open mic-föreställning förbereds på den lilla scenen.

U Street är en hörnsten i Washington DC:s afroamerikanska historia. Under femtio- och sextiotalen gick gatan under namnet Black Broadway. U Street var det främsta shopping- och nöjessdistriktet bland USA:s afroamerikanska befolkning, under en tid då öppen rassegregering rådde i landet. Jazzstjärnor som Duke Ellington växte upp i området, och började sin karriär med att spela på klubbarna på U Street, som liksom butikerna och biograferna ägdes av färgade.

– När man besökte U Street var man tvungen att ta på sig sin finaste kostym. Det dög inte med vad som helst, nej, var det så att man inte hade nog fina kläder så fick man ta en omväg på någon av bakgatorna, minns Freddy Sullivan, själv oklanderligt klädd i paisleymönstrad slips, beige slip-over och oxblodsfärgade skor.

Han sitter på en av de höga pallarna med röd vinylplast inne på restaurangen Ben's Chili Bowl och rör långsamt i en kopp kaffe. Han bor utanför stan men har gott om fritid sedan han blev pensionerad. Ett par gånger i veckan tar han bilen in till U Street för att besöka Ben's.

– Man blir behandlad som familj här inne. Det är en så skön blandning av människor. Personen som står bredvid dig kan vara en känd idrottsstjärna eller någon som är hemlös. Man vet aldrig.

Ben's Chili Bowl är en institution i DC. Den kolesterolstinna maten är god men skiljer sig inte mycket från det krubb som serveras på andra diners. Trots detta var bland det första Barack Obama gjorde när han blev vald till president att ta en promenad från Vita huset ner till U Street och beställa en chili dog med cheese fries på Ben's Chili Bowl. Budskapet tydligt: en populistisk homage till DC, och kanske framför allt stadens svarta befolkning, som stöttat honom längs vägen.

Inne på Ben's Chili Bowl fräser det från stekpannorna, stekta ägg, bacon och friterad potatis slungas över disken utan onödiga artighetsfraser. Sedan starten 1958 har Ben's haft som policy att inte göra någon skillnad på sina gäster, hur kända de än är. Med vissa undantag. Bill Cosby får äta gratis tack vare all reklam som skådespelaren gjort för restaurangen. Även Michelle Obama och hennes barn äter gratis enligt en affisch på väggen, men herr Obama får pröjsa själv. Ett pr-trick såklart, men smart marknadsföring och personlig atmosfär är några av anledningarna till att Ben's Chili Bowl har överlevt U Streets alla omvälvningar.

Idag är U Street långt ifrån det homogent svarta område det en gång var. Grekiska restauranger blandas med dominikanska hårfrisörer, affärer som säljer etiopisk mat och några av stans hetaste barer och musikklubbar. Vita med pengar har börjat bryta upp färgskalan. Många gjorde enorma klipp genom att köpa billiga viktorianska två-våningshus vars värde sedan dess ökat med över hundra procent.

– Man kan ju undra om de som bor här verkligen är intresserade av att äta varmkorv. Med tanke på hur mycket vissa av dem tjänar borde de sitta hemma och äta rysk kaviar istället. Men folk bara fortsätter att komma, säger platschefen Maurice Harcum, och slänger på en till chili dog på grillen.

På kvällen den 4 april 1968 nådde nyheten om Martin Luther Kings död korsningen 14 gatan och U Street, hjärtat av det afroamerikanska Washington DC. Responsen kom direkt: fönster krossades, butiker plundrades och byggnader sattes i brand. Brandmän som försökte släcka bränderna fick stenar kastade på sig.

Besvikelsen över mordet på den svarte icke-våldsprofeten var den utlösande faktorn. Men frustrationen över fattigdom och diskriminering hade byggts upp under lång tid. Samma kväll brann innerstäder över hela USA. Washington DC är bland de städer som drabbas hårdast.

Unge Rick Lee arbetade vid den tidpunkten som fredskårssoldat. När nyheten om oroligheterna nådde honom skyndade han sig till U Street för att skydda mammans blomsteraffär.

– Det var en tuff tid, jag minns det mycket väl. Många affärer brändes ner.

Av någon anledning rörde upprorsmakarna inte Ricks mammas butik. Men många av husen som förstördes återuppbyggdes aldrig och området föll i ruiner. Knarkare tog över de tomma byggnaderna. De som hade råd flydde ut till förorterna. Lokala affärsinnehavare drabbades hårt. Det var först på nittiotalet då U Street fick en tunnelbanestation som en förändring kunde skönjas.

Idag står Rick Lee bland gladiolus och solrosor i Lee's Card & Flower Shop som han tog över efter att mamman avlidit. Han är drygt sextio och har upplevt U Streets alla skiftningar, från storhetstiden som Black Broadway via de tuffa årtiondena efter uppploppen fram till det kosmopolitiska nöjesdistrikt som det är idag.

– Det är mer blandat här nu, inte bara svarta. Jag gillar det, jag tycker om mångfald. Jag säljer blommor, så länge folk fortsätter att handla hos oss så struntar jag i vem som köper dem. V

Guide på nästa uppslag. »➤

Varmkorv med extra allt.

U Street – från slum till hippt.

Busboys & Poets bokkaféer finns på flera ställen i stan.

När man besökte U Street var man tvungen att ta på sig sin finaste kostym.

En av många skivbörsar.

Glada vänner inväntar frukost på populära Ben's Chili Bowl.

GUIDE

WASHINGTON DC

SNABBFAKTA

Invånare: cirka 586 600. Storstadsområdet Washington/Baltimore har drygt 8 miljoner invånare.
Tidsskillnad: – 6 timmar.
Bästa tid att åka: vår och höst. September–november har behagligast väder och relativt lite turister.

RESA DIT

FLYG. SAS flyger från Stockholm med mellanlandning i Köpenhamn. KLM flyger direkt från Amsterdam och British Airways från London. Pris från 5 000 kr. Man kan även flyga till New York (dit fler flyger) och ta sig vidare med tåg, buss eller flyg.
TÅG. Tar tre timmar från New Yorks Penn Station. Man kan ha tur att hitta billiga biljetter om man kollar långt i förväg (boka på amtrak.com), annars är buss billigare. Tåg kostar kring 100 dollar enkel resa.
BUSS. Flera olika företag från alla kringliggande städer. Undvik de absolut billigaste. Jag åkte Bolt Bus (boltbus.com) från New York. Drygt fyra timmar, runt 20 dollar enkel resa. Rekommenderas.

RESA RUNT

TUNNELBANA. DC:s tunnelbana är både snygg och säker. Enkel biljett kostar från 2 dollar.
TAXI. Bra för kortare resor inom innerstaden. Yellow Cab, tel 1-202 544 12 12 är pålitliga.
CYKEL. Bra både för att ta sig runt mellan sevärdheterna och för utflykter upp längs Potomacfloden. Bike and Roll (bike thesites.com) har flera uthyrningsställen i DC.

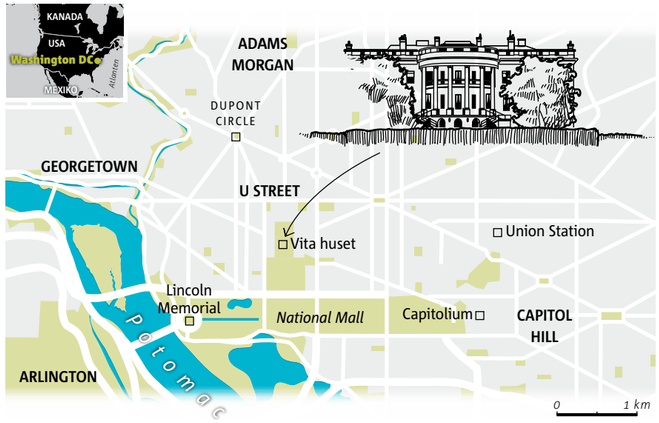

BO

DC är en stad dit många kommer i jobbsyfte, därför finns en övervikt på hotell i business-kategorin. Överlag är boende dyrt och det är svårt att hitta rum under 100 dollar.

Hi-Washington, 1009 11th Street (hiwashingtondc.org). Vandrarhem i en pålitlig kedja som finns över hela USA. Sovsal från 29 dollar. Nära Vita huset.

VÅRT VAL! **Swann House**, 1808 New Hampshire Ave (swann house.com). Romantiskt i ett gammalt townhouse. Nära hippa U Street och Adams Morgan. Från 200 dollar.

Palomar, 2121 P Street (hotelpalomar-dc.com). Lyx-boutiquehotell vid trevliga Dupont Circle. Från 225 dollar.

Mayflower, 1127 Connecticut Ave (renaissancemayflower.com). Grandios klassiker som huserat de flesta politiska högdjur. Cirka 190 dollar.

SÄKERHET

Washington DC har länge dragits med hög brottsstatistik. Som i många andra storstäder så sker de flesta brott i fattiga områden som turister sällan besöker, främst i sydöstra DC. Så länge man håller sig kring turistområdena rekommenderas normal försiktighet.

INSPIRATION

Washington DC har alltid haft en livaktig lokal musikscen. Såväl go go (enkelt utryckt: storbandsfunk med hejaklacksrefränger), som bara slagit stort i DC, och punk/hardcore – framför allt under 80-talet då band som Minor Threat och Bad Brains bröt ny mark.

Dance of Days av Mark Andersen & Mark Jenkins är en lite långrandig men ändå intressant bok om DC:s inflytelserika punkscen.

George P Pelecanos deckare om livet i de delar av staden som turisterna sällan besöker rekommenderas också. Några finns översatta till svenska. Och förstås, *Vita huset*, tv-serie på dvd.

GUIDE FREDRIK BRÄNDSTRÖM

Missa inte!
Newseum. Det nya museet om nyheter är kul även för ickejournalister. 555 Pennsylvania Ave.

Missa gärna!
Bil. Att köra i DC är ingen hit om man inte känner till stan bra.

Pampiga Capitolium förväxlas ofta med Vita huset.

6 SEVÄRDHETER OCH MUSEUM ATT KOLLA IN I DC

1. **CAPITOLIUM.** Det pampiga kongresshuset är ännu mäktigare än Vita huset.
2. **VITA HUSET.** Världens mest åtråvärda adress?
3. **LINCOLN MEMORIAL.** Monumentet där Martin Luther King höll sitt klassiska »I have a dream«-tal.
4. **WASHINGTON MONUMENT.** Fallossymbol som blivit en av stans viktigaste symboler.
5. **ARLINGTONKYRKOGÅRDEN.** Gigantisk kyrkogård nära Pentagon. Här ligger JFK begravd.
6. **SPIONMUSEET.** Testa vara spion för en dag. Kul för hela familjen. 800 F Street.